

อิทธิพลของความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วม
ของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*

Influence of knowledge and attitude on the success of work performance through
participation of budgeting process on Kanchanaburi Rajabhat University

นารี สุขดี**

วิโรจน์ เกษภูมิลักษณ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และการทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้และทัศนคติที่มีต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ และการศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของกระบวนการบริหารงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ประชากร คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2555 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม และความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีมีความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณ มหาวิทยาลัย ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย ประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกระดับ รวมทั้งให้ความสำคัญในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นรูปธรรม

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย

** นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร, โทรศัพท์ 08-0653-5776, e-Mail: plan_kru@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research aimed to study the knowledge, attitude, and contribution of Kanchanaburi Rajabhat University personnel in the institution's budget management process. The testing of hypotheses was conducted for the purpose of studying the impact of knowledge and attitude on budget management process as well as the impact of personnel contribution in budget management process of Kanchanaburi Rajabhat University on operational success. The subject of study personnel of Kanchanaburi Rajabhat University employed during the budget year of 2012. The research instruments applied for data collection includes questionnaire which comprises of general information of the participants, knowledge, attitude, contribution, and the success of budget management process of Kanchanaburi Rajabhat University. Data analysis in this research was conducted through the use of statistics, mean, and standard deviation whereas research hypotheses are tested using simple linear regression analysis.

Research results revealed that in overall, the study group's knowledge in regards to budget management process was significantly high. In terms of their contribution in budget management process, however, remained at medium level. The overall operational success in accordance to the budget management process was considerably high. Based on the results of hypotheses testing, it can be found that both knowledge and attitude in regards to budget management process showed a positive impact on personnel contribution in the budget management process of Kanchanaburi Rajabhat University. Similarly, personnel contribution in the institution's budget management process also had a positive impact on the success institutional operation in compliance with the budget management of the university.

บทนำ

ในโลกยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างศักยภาพและความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นกลไกการบริหารและการตรวจสอบ

การพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถาบันอุดมศึกษา ต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558 (รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) และยุทธศาสตร์การจตุรบูรณาการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 (ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ภายใต้ภารกิจหน้าที่ในมาตรา 1 และ 8 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีให้บรรลุตามพันธกิจได้นั้น จำเป็นต้องการบริหารจัดการที่ดี โดยมีปัจจัยที่สำคัญ

คือด้านการบริหารงบประมาณ ที่ทำหน้าที่ผลักดัน ขับเคลื่อนให้มหาวิทยาลัยดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้งบประมาณในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยงบประมาณ 2 ประเภท คือ งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณเงินรายได้ ซึ่งงบประมาณทั้งสองประเภทมีขั้นตอนในกระบวนการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ ขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณ ขั้นตอนการบริหารงบประมาณ และขั้นตอนการติดตามและประเมิน

จากผลการวิเคราะห์การบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี แผนประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2553) พบว่า 1) บุคลากรของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจเรื่องนโยบายการจัดสรรงบประมาณและมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณในระดับปานกลาง 2) สาขาวิชาที่สังกัดคณะยังไม่ทราบนโยบายและมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของมหาวิทยาลัย 3) บุคลากรของมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณในระดับปานกลาง และขั้นตอนการบริหารงบประมาณที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ 4) ปัญหาอุปสรรคที่พบและควรนำมาปรับปรุงแก้ไข คือ การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารงบประมาณ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นควรทำการศึกษาอิทธิพลของความรู้ และทัศนคติ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 2) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 5) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และ
- 6) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

การสร้างสมมติฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (2555) มีกระบวนการบริหารงบประมาณที่สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอน คือ 1) การจัดทำงบประมาณ 2) การอนุมัติงบประมาณ 3) การบริหารงบประมาณ 4) การติดตามและประเมินผล ทั้งนี้สภามหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารงบประมาณของ

มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำงบประมาณโดยการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองร่างงบประมาณมหาวิทยาลัยซึ่งมีตัวแทนจากคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยร่วมกำหนดแนวทาง และให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งกระบวนการอนุมัติงบประมาณ กระบวนการบริหารงบประมาณ และกระบวนการติดตามประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานด้านการบริหารงบประมาณ จึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม และความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณที่ครอบคลุมกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความรู้ คือ ข้อมูล ข้อเท็จจริง สารสนเทศ ที่เกิดจากประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิดคำนึงของตัวบุคคล โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำไปใช้ในการทำงาน หรือการแก้ปัญหา ซึ่งก่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจรูปแบบของความสัมพันธ์ ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณจึงหมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูลและรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีที่บุคลากรได้รับ หรือมีประสบการณ์เก็บสะสมไว้และสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมหรือสื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ จากแนวคิดของ Bloom และคณะ (อ้างถึงใน อารี หลวงนา และคณะ, 2553: 25) ได้จำแนกระดับของความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ 1) ระลึกได้ (recall) 2) รวบรวมสาระสำคัญได้ (comprehension) 3) การนำไปใช้ (application) 4) การวิเคราะห์ (analysis) 5) การสังเคราะห์ (synthesis) และ 6) การประเมินผล (evaluation) ทั้งนี้การวัดความรู้ (ไพศาล หวังพานิช, 2546: 96-104) เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ สามารถจำแนกการวัดความรู้ออกเป็น 3 ชนิด คือ 1) ความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆของเรื่องราวหลากหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์และนิยาม กฎและความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ 2) ความรู้ในวิธีการดำเนินการเป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติของการบริหารงบประมาณ 3) ความรู้รวบยอดเป็นการถามความสามารถในการจัดลำดับข้อสรุปหรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหลักขณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของการบริหารงบประมาณ

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ที่แสดงออกทางพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งนั้นได้ในทางบวกและทางลบ ดังนั้น ทัศนคติต่อการบริหารงบประมาณจึงหมายถึง ความคิด ความรู้สึกภายในของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงบประมาณ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นส่วนที่สำคัญในการกำหนดการแสดงออกทางของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งอาจมีทั้งทางบวกและทางลบ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งประภาเพ็ญ สุวรรณ (2543: 1) ได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ประการ โดยมีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติ คือ 1) ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ จนเกิดเป็นความคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ 2) ด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) ซึ่งเป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเรา “ความคิด” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะที่คิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อการบริหารงบประมาณ และ 3) ด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) ที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดปฏิกิริยาหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อการบริหารงบประมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทัศนคติครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้มาตรวัดทัศนคติแบบประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) ซึ่งในการวัดทัศนคติครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวัดตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นทางบวกเป็น 5 ระดับ

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกระบวนการบริหารงบประมาณ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ตามโครงการที่กำหนดไว้ โดยให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการนั้น รวมถึงมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อให้โครงการที่กำหนดไว้ บรรลุถึงผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณ หมายถึง การที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการติดตามประเมินผล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphaff (1980 อ้างถึงใน วศิน-สินี ฤกษ์อำนวยโชค, 2549: 51) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมควรประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีการแสดงออกถึงการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมิน โดยมีปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย การนำเสนอข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณ โครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางปรับปรุงการบริหารงบประมาณ

ซึ่งภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้ เป็นการแสดงออกถึงความรู้ในการบริหารงบประมาณที่มีอยู่ในตัวบุคลากรจากการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ที่เก็บสั่งสมไว้ หรือการได้การเพิ่มพูนความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรมหรือสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับงบประมาณ นโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ กระบวนการจัดทำงบประมาณ กระบวนการอนุมัติงบประมาณ กระบวนการบริหารงบประมาณ การติดตามประเมินผล ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนสถานะการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้เกิดความรู้ในเชิงบวกที่เกิดจากความเข้าใจและการปฏิบัติจริงในการบริหารงบประมาณ สามารถช่วยเสริมสร้างให้เกิดการยอมรับต่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณได้ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกภายในของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงบประมาณ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ เช่น ความสำคัญของงบประมาณ นโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ความสอดคล้องของการจัดทำงบประมาณกับแผนปฏิบัติการประจำปีที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ ขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณ โครงการ/กิจกรรม การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารงบประมาณ การติดตามและประเมินผล ความสำเร็จของการบริหารโครงการ ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการงบประมาณ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญในการการบริหารงบประมาณ โดยการแสดงออกทางพฤติกรรมในเชิงบวกที่เกิดจากความพึง

พอใจ สามารถช่วยเสริมสร้างให้เกิดการยอมรับต่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกระบวนการบริหารงบประมาณดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 2 ทักษะติดต่อกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

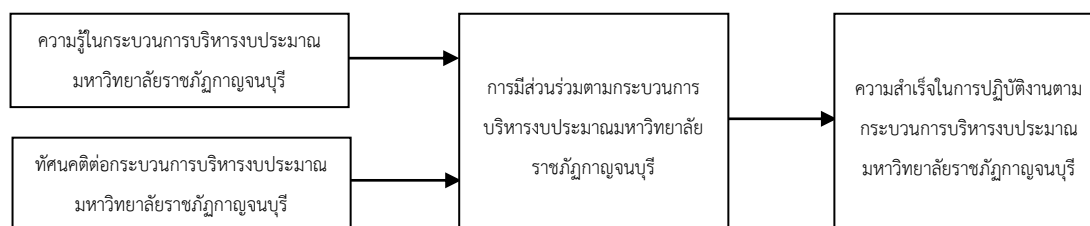
ความสำเร็จ หมายถึง ผลการดำเนินการที่เป็นไปตามสิ่งที่ต้องการหรือคาดหวังตามข้อกำหนดหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ความสำเร็จต่อการบริหารงบประมาณจึงหมายถึง เครื่องบ่งชี้การประสบความสำเร็จ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมในกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวัดความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยภายใต้กระบวนการจัดงบประมาณตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (SPBB: Strategic Performance Based Budgeting System) โดยมีองค์ประกอบที่มุ่งเน้นผลสำเร็จในการดำเนินงานของผลผลิตและผลลัพธ์ตามยุทธศาสตร์ มีการวัดความสำเร็จในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ และตามหลักการวัดและประเมินผลด้วยดัชนีวัดผลสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard) (เอนก วัดแย้ม, 2554) โดยเกิดจากการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงบประมาณ คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีการแสดงออกถึงการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมิน โดยมีปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย การนำเสนอข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณ โครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางปรับปรุงการบริหารงบประมาณ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณ โดยการที่บุคลากรมีทัศนคติและให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณในเชิงบวก สามารถช่วยขับเคลื่อน เสริมสร้าง สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย

จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิทธิพลของความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในกระบวนการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วม มีความเกี่ยวข้องกันและสามารถช่วยสนับสนุนกระบวนการบริหารงบประมาณให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ในดำเนินงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณอย่างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จึงสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคลากรทั้งหมดของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนการสอน ที่ปฏิบัติงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2555) จำนวน 287 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2555

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ โดยนำความรู้จากแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่ได้ศึกษามา กำหนดเป็นข้อคำถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบใช่-ไม่ใช่ จำนวน 18 ข้อ และกำหนดให้ตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณ ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 66 ข้อ

3. การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือวัดโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item- Objective Congruence) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551: 50) โดยข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถนำมาใช้ในการสอบถามได้จริง จากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ ของเครื่องมือโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson's method) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552: 145 อ้างถึงในกาญจนา ขาวนาฟาด, 2554: 58) พบว่า ความเชื่อมั่นของข้อคำถามด้านความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของเครื่องมือวัดด้วยการทดสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.6182 – 0.9737 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งสอดคล้องกับค่าน้ำหนักองค์ประกอบควรจะมีตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป (Nullally and

Berstein, 1994, อ้างถึงใน Viroj Jadesadalug, 2009: 48) เครื่องมือวัดด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ความเชื่อมั่นของข้อคำถามแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.7960-0.9720 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2545: 266-267 อ้างถึงใน กาญจนา ขาวนาฟัด, 2554: 58) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha)
ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ	.9487-.9556	.9536
การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณ	.9685-.9737	.9720
ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ	.6182-.8455	.7960

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เมื่อทดสอบแล้วพบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน จึงใช้การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยของตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีนำเข้า (Enter) ซึ่งมีสมการที่ใช้ในการทดสอบตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

$$\text{Equation 1: PBE} = \beta_{01} + \beta_{1\text{KBE}} + \epsilon$$

$$\text{Equation 2: PBE} = \beta_{02} + \beta_{2\text{ABE}} + \epsilon$$

$$\text{Equation 3: SBE} = \beta_{03} + \beta_{3\text{PBE}} + \epsilon$$

จากสมการทดสอบสมมติฐาน แสดงรายละเอียดของแต่ละตัวแปรดังนี้

$$\text{KBE} = \text{ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ}$$

$$\text{ABE} = \text{ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ}$$

$$\text{PBE} = \text{การมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณ}$$

$$\text{SBE} = \text{ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ}$$

สรุปและอภิปรายผล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	KBE	ABE	PBE	SBE
ค่าเฉลี่ย (Mean)	13.13	3.96	3.30	3.70
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.70	0.50	0.81	0.54
ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ (KBE)				
ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ (ABE)	0.327** (0.000)			
การมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณ (PBE)	0.186** (0.002)	0.240** (0.001)		
ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ (SBE)	0.158** (0.007)	0.639** (0.000)	0.808** (0.000)	

หมายเหตุ **P<0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน จึงนำไปสู่การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม		
	PBE	PBE	SBE
ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ (KBE)	0.088** (0.028)		
ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ (ABE)		0.361** (0.094)	
การมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณ (PBE)			0.539** (0.023)
Adjusted R ²	0.034	0.050	0.652

หมายเหตุ **p<0.01, (ตัวเลขแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยและค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยโดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 2) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า มีความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณที่จัดอยู่ในเกณฑ์สูง คือ ขั้นตอนการติดตามประเมินผลถือเป็นขั้นตอนที่จะควบคุม ตรวจสอบ การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งให้การปฏิบัติงานถูกต้องตามระเบียบทางการเงิน รองลงมาคือ ความรู้ในเรื่องของแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารงบประมาณ ในขณะเดียวกันผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในเกณฑ์ต่ำ เรื่องประเภทของงบรายจ่าย

ทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ดังตารางที่ 2) โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่น่าไปสู่การปฏิบัติได้จริง รองลงมาคือ นโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณจะช่วยให้มหาวิทยาลัยใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด และมีกระบวนการบริหารงบประมาณลำดับท้ายสุดคือ กระบวนการบริหารงบประมาณเป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่อจัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 2) จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ซึ่งการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย/คณะ/สำนัก/หน่วยงาน/สาขาวิชา จะนำไปสู่การวางแผนงบประมาณของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณลำดับท้ายสุด คือ การมีส่วนร่วมในการขออนุญาตโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณ รวมทั้งการขอแลกเปลี่ยนงบประมาณของมหาวิทยาลัย/คณะ/สำนัก/หน่วยงานสาขาวิชาจัดอยู่ระดับปานกลาง ตามลำดับ

ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก (ดังตารางที่ 2) ซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ คือ หน่วยงานมีผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีจัดอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา คือ สามารถประสานงานกับบุคลากรหน่วยงานอื่น เพื่อให้การดำเนินงานตามกระบวนการงบประมาณบรรลุวัตถุประสงค์จัดอยู่ในเกณฑ์มาก และความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณ ลำดับสุดท้าย คือ สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้สอดคล้องกับมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของมหาวิทยาลัยจัด

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และเมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยอย่างง่าย พบว่า ความรู้ในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย ($\beta = 0.088$, $p < 0.01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 (ดังแสดงในตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้นำผลการติดตามประเมินผลมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติราชการทั้งในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล รวมทั้งมีการติดตาม ควบคุม การบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการเป็นรายหน่วยงานเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการติดตามแผนปฏิบัติการ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านแผนงานและงบประมาณจากตัวแทนของทุกหน่วยงานและได้มีการประชุมเครือข่ายบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณเป็นประจำทุกเดือนเพื่อให้ความรู้ในนโยบายกระบวนการติดตามประเมินผล รวมทั้งแนวปฏิบัติการเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบทางการเงิน ทั้งนี้บุคลากรที่เป็นเครือข่ายด้านแผนงานและงบประมาณของทุกหน่วยงานจะต้องนำความรู้จากการประชุม อบรม ไปถ่ายทอดหรือให้ความรู้ในกระบวนการติดตามประเมินผลดังกล่าวต่อผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom และคณะ (อ้างถึง

ใน อารี หลวงนา และคณะ, 2553: 25) ซึ่งได้จำแนกระดับการประเมินความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ การสามารถจำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติกระบวนการและแบบแผนได้ ซึ่งก่อให้เกิดความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้ การรวบรวมสาระสำคัญ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล

สมมติฐานที่ 2 ตัวแปรทัศนคติต่อกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย ($\beta = 0.361$, $p < 0.01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 (ดังแสดงในตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยมีคู่มือการปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนเกิดเป็นความรู้ที่สะสมในตัวบุคคล โดยมีความรู้ที่สำคัญสามารถนำไปขับเคลื่อนความสำเร็จการปฏิบัติงานประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานถูกต้องตามระเบียบทางการเงิน ความรู้เกี่ยวกับแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญช์ แจงจำรูญ (2547) พบว่า ความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์สายงานด้านวิชาการ ดังนั้นการแสดงออกถึงความรู้ในการบริหารงบประมาณที่มีอยู่ในตัวบุคลากรจากการปฏิบัติงานหรือประสบการณ์ โดยพื้นฐานบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับงบประมาณ นโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ กระบวนการบริหารงบประมาณ การติดตามประเมินผล ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนสถานะการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งการมีความรู้ในเชิงบวกที่เกิดจากความเข้าใจและการปฏิบัติจริงในการบริหารงบประมาณ สามารถช่วยเสริมสร้างให้เกิดการยอมรับต่อการมีส่วนร่วมตามกระบวนการบริหารงบประมาณที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณได้

สมมติฐานที่ 3 ตัวแปรการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัย ($\beta = 0.539$, $p < 0.01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 (ดังแสดงในตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีการมีระบบและกลไกในการบริหารงบประมาณด้วยกระบวนการที่สำคัญโดยเกิดจากหน่วยงานมีความรับผิดชอบร่วมกันปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย/คณะ/สำนัก/หน่วยงาน/สาขาวิชา ในการวางแผนงบประมาณของหน่วยงาน โดยมหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านแผนงานและงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานด้านแผนงานและงบประมาณบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักด้านการผลิตบัณฑิต การบริการวิชาการ การวิจัยและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีกลไกที่สำคัญในการดำเนินงานที่สำคัญโดยคณะกรรมการด้านแผนงานและงบประมาณ (มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2556: 1) มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านแผนงานและงบประมาณภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายขั้นตอนต่างๆ เกี่ยวกับงานแผนงานและงบประมาณ โดยก่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการที่นำไปสู่การปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้งานด้านแผนงานและงบประมาณมีมาตรฐานในการปฏิบัติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการที่สำคัญของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting: SPBB) (อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ, 2555) โดยมีการพัฒนาการจัดทำระบบงบประมาณให้มีประสิทธิภาพจนก้าวมาสู่ระบบ e-Budgeting ที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการวางแผนงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการติดตามประเมินผล ซึ่งทำให้สามารถพัฒนาปรับปรุงระบบข้อมูลกับ

ส่วนราชการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทั้ง 3 มิติ (Function/Agenda/Area) โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับโครงการของรัฐบาลที่เรียกว่า “ระบบบริหารการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS)” ให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีใช้เครื่องมือวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน (PART : Performance Assessment Rating Tool) ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติกระบวนการจัดการงบประมาณของสำนักงานงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ (สำนักงานงบประมาณ, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดของศศิธร พุกกะเวส (2549) พบว่าปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการทำงานและปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ในการกำหนดผลผลิตตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวชี้วัดผลงานหลักมีส่วนสำคัญในการกระบวนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน ภาณุมาศ (2550) พบว่า ตัวชี้วัดผลงานหลักมีความสัมพันธ์กับการวางแผนกลยุทธ์ของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ประโยชน์จากการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงนโยบายและการจัดการ

ตัวแปรด้านความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม ในการบริหารงบประมาณมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัย ดังนั้นการกำหนดประเด็นในการพัฒนาในมิติต่างๆ ตามที่กล่าวมาควรกระทำควบคู่ไปกับการบูรณาการการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงบประมาณให้เป็นรูปธรรมโดยการบรรจุเป็นนโยบายในแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัย แล้วนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงบประมาณที่มีความคล่องตัว โปร่งใส รวมทั้งเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน นอกจากนี้มหาวิทยาลัย จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านสารสนเทศดังกล่าว

2. ประโยชน์เชิงทฤษฎี

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มาใช้ในการสร้างตัวแปรในการศึกษาอิทธิพลของความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างๆ จะพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับทางด้านระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์เป็นจำนวนมาก ส่วนศึกษาในด้านอิทธิพลที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณนั้นมีจำนวนน้อย จึงเป็นสาเหตุที่ผู้วิจัยมีความต้องการสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง อิทธิพลของความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่านการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารงบประมาณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารงบประมาณต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าผลจากการวิจัยสามารถนำมาใช้ในการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณได้ในบางมิติ เช่น การส่งเสริมความรู้ การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มทัศนคติ การจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากร เป็นต้น แต่ในมิติของการวางแผนการพัฒนาเพื่อให้เกิดการปรับปรุงที่เป็นรูปธรรมและนำมาใช้ได้จริงมหาวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางการบริหารงบประมาณดังนี้

1. ควรมีการกำหนดหลักสูตรเพื่อพัฒนาความรู้ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ด้วยกระบวนการบริหารงบประมาณโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน (Plan: P) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) การตรวจสอบ/ประเมินแผน (Check: C) และการปรับปรุง (Action: A)

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีที่ครอบคลุมขั้นตอนการบริหารงบประมาณ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำงบประมาณ ขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณ ขั้นตอนการบริหารงบประมาณ และขั้นตอนการติดตามประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา ขาวนาฟาด. (2554). “การศึกษาอิทธิพลของความรู้ ทัศนคติที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานผ่าน

การมีส่วนร่วมและผูกพันต่อองค์กรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

กาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คณะกรรมการด้านแผนงานประจำหน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (2556). **คู่มือการปฏิบัติงานด้าน**

แผนงานและงบประมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ทงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). **การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย.** กทม.: ประสานการพิมพ์.

ธิติยาภรณ์ ไตรอิม. (2552). “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงบประมาณรายจ่ายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร.” การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2543). **ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ไพศาล หวังพานิช. (2546). **การวัดผลการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พิชามญช์ แจงจำรูญ. (2547). “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณที่มีต่อความสำเร็จของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (2553). “รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ครั้งที่ 12/2553.” 7 ธันวาคม.

- _____. (2555). **คำขอตั้งงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้**. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- _____. (2555). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555**. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- _____. กองนโยบายและแผน. (2556). **รายงานสรุปผลการประเมินโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555**. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- _____. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2555). **ระบบบริการนักศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 30 กันยายน 2555 เข้าถึงได้จาก <http://eoffice.kru.ac.th/e-person.php>
- วสิน-สินี ฤกษ์อำวยโชค. (2549). “ความรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทำงานด้านการประกันคุณภาพของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศศิธร พุกกะเวศ. (2549). “ความรู้ของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณในการกำหนดผลผลิตตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สายฝน ภาณุมาศ. (2550). “ตัวชี้วัดผลงานหลักกับการวางแผนกลยุทธ์ของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงบประมาณ. (2556). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556**. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ. (2553). **ประเทศไทยกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์**. เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2557 เข้าถึงได้จาก <http://mgmtsci.stou.ac.th/downloads/ประเทศไทยกับการจัดทำงบประมาณรายจ่าย.doc>
- อารี หลวงนา และคณะ. (2553). **รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่อง การส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการคิดในจังหวัดอุบลราชธานี ระยะที่ 2**. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เอนก วัดแย้ม. (2554). **แนวคิดและทฤษฎีดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard: BSC)**. เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <http://mpa2011.blogspot.com/2011/06/balanced-scorecard-bsc.html>

ภาษาต่างประเทศ

- Viroj Jadesadalug. (2009). “Building Innovative Creation Efficiency of Furniture Business in Thailand: An Empirical Research of Its Antecedents and Consequences.”
A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for The degree of Doctor of Philosophy in Management Mahasarakham University.